

Unique Change in Votic Language Registered 200 Years Ago

Denis Dogadushkin and Julia Normanskaja

EasyChair preprints are intended for rapid dissemination of research results and are integrated with the rest of EasyChair.

December 11, 2023

Unique change in Votic language registered 200 years ago¹

Dogadushkin Denis

Normanskaja Julia

Ivannikov Institute for System Programming of the RAS, Moscow (Russia)

In 1787, the world saw “Comparative dictionaries of all languages and languages, collected by the right hand of the Most Exalted Person. The first part contains European and Asian languages. Part One”, published by Peter Pallas. The article [Normanskaja 2018] speaks about the incredibly high accuracy of the transcription done by Pallas, using Mansi language dialect as an example. In the dissertation of A.V.Savelyev [Savelyev 2014], the same conclusion was made when analysing the Chuvash dictionary published by P.S. Pallas. At the same time, his dictionaries usually do not contain information about the geographical place of collection and the dialect affiliation of the language or dialect represented in those dictionaries.

Pallas' dictionary contains more than 200 languages, in which many concepts have several doublets in one language, which can be dialectal.

In this article, we decided to turn to the analysis of the “Chukhon” dictionary by P.S. Pallas. This material is of interest, because as far as we know, this dictionary was not previously the subject of scientific research, and it is not known where it was collected.

There is no specific definition of the Chukhon language in Pallas' dictionary, however, a detailed analysis of the Chukhon words in the dictionary makes it clear that the majority of the Chukhon words are Votic. Votic language, in particular, is vividly characterised by the change **k > tš* before the vowels of the front row, see [Ariste P., 1968], for example:

Чю'льмэ ‘cold’ [Pallas 1787] ~ fin. *kylmä* ‘cold; icy, frozen; harsh, callous; dead, uninspired’ | ly *külm(ü)* ‘cold, frozen’ | ve *kül'm* id. | va **tšülmä** ‘cold’ | vi *külm* ‘cold’ | li *kīlma, kūlma* ‘cold’ [SSA 1 1992] < **tšülmä** Kett. Len. K L P M Kō Ja Lu Li J I (S Ra Ko) - *me* Lu Li J I -*m* J-Tsv. *külmä* Ku *külm* ~ *kūlme* Kr Чюлме Tum. Чюльмэ Pal.1 K-reg.2 Ii-reg.1 Кюльме Pal.1, g. -*mää* P Lu Ra J [Grünberg 2013]

Мэчу ‘mountain’ [Pallas 1787] ~ fin. *mäki* ‘Hill, mountain; slope’ ~ ink ka *mäki* | ly ve *mägi* | va **mätši** ‘hill’ | vi *mägi* ‘id., mountain’ | li *mä'g* ‘Mountain, Hill’ [SSA 2 1995] < **mätši** Kett. K L P M Lu Li Ra J vdjI I (R Ke Kō) Мэчу K-reg.2 Мэцу Ii-reg.1 Мэчу Pal.1 K-reg.2 Мэчу ~ Мэцу Pal.1 [Grünberg 2013]

Путчя ‘length’ [Pallas 1787] ~ fin. *pitkä* ‘long’ | ly *pitk(э)* ‘long’, *pitkin, pit'eta, pitketä* ‘keep’ | ve *pitk* ‘long’, *pitkin, pitkastuda* ‘elongate’, *pid'eta* ‘keep’, *pid'eta* ‘extend’, *pittūhe* ‘length’ | va **pittšä, pitki** ‘long’, *piteline* ‘lengthy’, *pitukkaina* ‘lengthy’ | vi *pikk* ‘long’, *pikali* ‘lie down’, *pikeneda* ‘keep’, *pikendada* ‘extend; postpone’ | li *pitkā* ‘long’, *pitkäl* ‘pitkälleen’, *pitkit* ‘length; long’ [SSA 2 1995] < **pittšä** Kett. K R L P M Kō Po Lu Li Ra J (Ja-Len. I Ma) -*tše* J -*tš* J-Tsv. -*tša* R-Eur. R-Reg. -*šä* Por. -*kä* Ku -*ke* Ku Kr -*ka* ~ *pidja* Kr Путчя Pal.1 K-reg.2 Пичя Ii-reg.1 [Grünberg 2013]

But in some cases, the Chukhon dictionary presents a reflexion that differs from all the dialects of the Balto-Finnic languages described in [SSA]. They are usually doublets of words that can be correlated with the Votic language.

---

¹ The article was supported by grant RSH № 20-18-00403.

What exactly are the dialects of the Votic language represented in the Pallas dictionary? To answer this question, we analysed such dialect doublets in the Chukhon language in the Pallas dictionary.

When working with the Pallas dictionary, we identified a group of words in which the reflex **ü > u* is represented. Such a reflex of Proto Balto-Finnic **ü* is not represented in any dialect of the Votic language and in any Balto-Finnic language. The list of 12 words with such vowel reflexion **ü* is presented below in the following form: the Chukhon word by P.S. Pallas, the Russian translation by P.S. Pallas, the corresponding words in the dictionary [SSA] dictionary, entry of this word in the dialect dictionary of the Votic language.

Сывысь² ‘depth’ [Pallas 1787] ~ fin. *syvä* | ka *syvä* ‘deep’, *syvetä* ‘deepen’, *syvys* ‘depth’ | ly *šüvä* ‘deep’, *šüvetä* ‘deepen’, *šüvetä* ‘get deeper’ | ve *süvä* ‘deep’, *sü/veta* ‘deepen’, *sü/veta* ‘deepen’, *süvüz* ‘deep’ | va *süvä* ‘deep’, *süvüz* ‘depth’ | vi *süva* ‘deep’, *süveneda* ‘get deeper’, *sügav* ‘deep, profound; dark (color, sound)’ | li *tävā, tivā, tüvä* ‘deep’ [SSA 3 2000] < *sivüüZ* P M Lu J *sivüüZ* M -*üz* Lu Li J-Tsv. **Сывысь** Pal.1 [Grünberg 2013]

Кыкыйне ‘pigeon’ [Pallas 1787] ~ fin. *kyyhkynen, kyhkynen, ky(y)hky, ky(y)hkyläinen* ‘Pigeon’ ~ *kühküläin* ‘Turtledove’ | ka *kyyhkoi, kyyhky, -ine* | ly *küuhkoi, küuhküoi* | va (Black) *tšühküläine* | vi *kühklane, kü(ü)hküläne* id. [SSA 1 1992]

Ымбярштэ ‘boundary’ [Pallas 1787] ~ fin. *ympäri* ‘around’ *ympärillä, ympärille, ympäriinsä, yltympäriinsä, ympäräeseen, ympäräys, ympäristö, ympäröidä, ymmärtää* ~ *ümpäri* ‘around’, *ümpärüs* ‘girth; own task(s)’ | ka *ympäri* ‘around’, *ympäröijä(kseh)* ‘surround, move around’, *ympäristö, ympäräys, ympärystä* ‘environment, perimeter; birch bark snare’ | ly *ümbär(i)* ‘around; around, around’ | ve *ümbri* ‘id.; around’, *ümbruz* ‘girth’ | va *ümperitsē* ‘around’, *ümmärkän* ‘round’ | vi *umber* ‘around’, *ümbrus* ‘perimeter, environment’ | li *immär, ümmär, imbär* ‘around’ [SSA 3 2000] < *ümpäri* K P M Lu Li Ra J (Ja) *ümpär* K-Ahl. L P M Kõ Ja Po Lu Ra J I Kr -*ä* Lu *ümpe/ri* M Kõ Lu Li Ra I -*r* M Kõ Lu J I Ku *ümpäri*G I -*ri*G I *ümpe* Kr [Grünberg 2013]

Кыня ‘feather’ [Pallas 1787] ~ fin. *kynä* ‘writing instrument; feather, its hollow central vein t. basal; trough, (Beer)Press, gutter; path/ Pen; Pen(keel); Trough, gutter’, *kyniä* ‘feather’, *kynäillä* ~ ka *kynä* ‘feather pen; feather pen; wing pen; writing pen; scythe, sickle bone; chute, chute, winepress’, *kynie* ‘pens, feathers’ | ly *künhä* ‘pen, feather’ | vi *küna* ‘trough, pool’ | li *kinä, künä* ‘small container made of birch bark’. [SSA 1 1992]

Ыы’э ‘belt’ [Pallas 1787] ~ fin. *vyö* ‘belt’, *vyöttää, vyöte, vyötäinen, vyötärö, vyötärys(tä); vyötikäs* ‘striped’, *vyötiäinen* ‘belt’, *vyöhyke* (1847) ~ ink *vö* ‘belt; waist’, *võtin* ‘horse belly belt’ | ka *vyö* ‘belt; waist’, *vyötteä, vyösteä* ‘gird up’, *vyötelys* ‘waist (trousers, skirt); waistline’ | ly *vüö* ‘belt; waist’, *vüödalus* ‘waist’, *vüöstä-däkseheze* ‘gird yourself’ | ve *vö* ‘belt’, *vöstta* ‘gird up’, *vödam* ‘waist’, E *vötäzhэ* ‘gird yourself’ | va *vö, vü* ‘belt; waist’, *võti* ‘horse belly belt’ | vi *vöö* ‘belt; waist’, *vöötanda* ‘gird up’, *vööt* ‘stripe, streak’ [SSA 3 1992] < *vöö* Kett. K M Kõ Ra J *vüö* R L P Po (K Kõ) *vüö* Po *vüü* Lu Li J Ku vdjI (Kõ I) *Вёэ ~ Вёу* Pal.2 *Вёэ* K-reg.2 *Вёу* li-reg.1 *Вё* Tum., g. *vöö* M Ra *vüö* L *vüö* Po *vüü* Lu J *vüün* Kõ [Grünberg 2013]

2 The form shown in Pallas dictionary, and corresponding words from SSA dictionary and votic language dictionary are in bold.

Людоя 'hit' [Pallas 1787] ~ fin. *lyyvä* 'hit', *lyyväkseh* 'be dull(blade); take up; flutter, flutter', *lyötteä* 'beat; rub, chafe; stick', *lyöttäytyö* 'to be beaten; to be chafed; to be tossed; to join in; to be thrown', *lyönti*, *lyöntä* 'punch; fight' | *ly lüödä* 'hit', *lüönd* 'batting' | *ve löda* 'beat; earthen oven; mow; soften (teeth)', *lönd* 'beating, flogging; furnace masonry' | *va lüvvä* 'hit', *lümīn* 'punch' | *vi lüüa* 'hit', *lööm* 'punching, fighting', *löök* 'punch' | *li lüüb* 'smite' [SSA 2 1992] < *lüvvä* K L P M Kõ S Po Lu Li J (Kett. R U Ke Ku Kr) *lüü/vvä* P M Lu Li Ra J -*vve* Lu J -*vä* Li -*äG* I (vdjI Ko Kl) *Людэ* K-reg.2 *Люё* Ii-reg.1, pr. *löön* Kett. K M Kõ S Lu J *lüön* K R L P Kr *lüün* Kõ Lu Li J Ku *lüen* Kr [Grünberg 2013]

Ымбярйаиумень 'circle' [Pallas 1787] ~ fin. *ympäri* 'around' *ympärillä*, *ympärille*, *ympäriinsä*, *yltympäriinsä*, *ympäreeseen*, *ympäryys*, *ympäristö*, *ympäröidä*, *ymmärtää* ~ *ümpäri* 'around', *ümpärüs* 'girth; own task(s)' | *ka ympäri* 'around', *ympäröijä(kseh)* 'surround, move around', *ympäristö*, *ympäryys*, *ympärystä* 'environment, perimeter; birch bark snare' | *ly ümbär(i)* 'around; around, around' | *ve ümbri* 'id.; around', *ümbruz* 'girth' | *va ümperitsē* 'around', *ümmärkēin* 'round' | *vi ümber* 'around', *ümbrus* 'perimeter, environment' | *li immär*, *ümmär*, *imbär* 'around' [SSA 3 2000] < *ümpäri* K P M Lu Li Ra J (Ja) *ümpär* K-Ahl. L P M Kõ Ja Po Lu Ra J I Kr -*ä* Lu *ümpe/ri* M Kõ Lu Li Ra I -*r* M Kõ Lu J I Ku *ümpäriG* I -*riG* I *ümpe* Kr [Grünberg 2013]

Ыю' 'night' [Pallas 1787] ~ fin. *yö* fin, *ka yö* 'night', *yölline* 'night time', *öine* 'night', *yötyö* 'stay' | *ly üö* 'night', *üölñe* 'staying overnight', *üödüdä* 'stay' | *ve ö* 'night', *ölñe* 'nocturnal', *üiñe* id., *öduda* 'stay' | *va ö* 'night', *eittsē* 'night shepherd' | *vi öö* 'night', *öine* 'nocturnal', *ööbida* 'stay', *öitsel*, *öitses* 'night shepherd' | *li iē*, *üö* 'night' [SSA 3 1992]

The words in which this unique reflection is noted are never the only word denoting a specific concept in the Chukhon language in the Pallas dictionary, they often have several dialect variants in which the vowel *ü has a reflex *ю*:

Гю'вя' 'good' [Pallas 1787] ~ fin. *hyvä* 'good; happy, contented, pleasant; beautiful; abundant, pretty', *hyväillä* 'to make amends, to comfort; to keep good', *hyvitteä* 'make amends, reward, help, comfort', *hyvys* 'goodness; benefit; property', *hyvästi* 'well; goodbye!' | *ly hüvä* 'good', *hüvüz* 'goodness, good, benefit', *hüväštš* 'very' | *ve hüvä* 'good', *hüvüz*, *hüvüz* 'goodness; assets, property' | *va üvä* 'good', *üvüz* 'goodness' | *vi hea*, *hää* 'good', *hästi* 'very' | *li jävā* 'good; right', *jävīst* 'very' [SSA 1 1992] < *üvä* Len. Kett. K R L P M Kõ S Ja V Lu Li Ra J vdjI I Kr (Po) *üüvä* P *üvää* Lu *üvä(h)* J-Tsv. *hüvä* Ku (Kõ) *üvid* ~ *ühwe* ~ *üwi* ~ *üwwi* ~ *öwe* Kr *Ювэ* K-reg.2 *Юве* ~ *Гю'вя'* ~ *Гю'вэ* Pal.2 *Гю'ве* Pal.1 *Юве* ~ *Гю'вэ* ~ **Гю'ве** Ii-reg.1 *Юва* Tum., g. *üvää* K P M Lu J *üvää* M vdjI I *hüvää* Ku [Grünberg 2013]

Кю'льме 'cold' [Pallas 1787] ~ fin. *kylmä* 'cold; icy, frozen; harsh, callous; dead, uninspired' | *ly külm(ü)* 'cold, frozen' | *ve külm* id. | *va tšülmä* 'cold' | *vi külm* 'cold' | *li kīlma*, *kūlma* 'cold' [SSA 1 1992] < **tšülmä** Kett. Len. K L P M Kõ Ja Lu Li J I (S Ra Ko) -*me* Lu Li J I -*m* J-Tsv. *külmä* Ku *külm* ~ *külmē* Kr *Чюльме* Tum. *Чюльмэ* Pal.1 K-reg.2 Ii-reg.1 *Кю'льме* Pal.1, g. -*mää* P Lu Ra J [Grünberg 2013]

Сю'ню'тмяинень 'birth' [Pallas 1787] ~ fin. *syntyö* 'to be born; to be formed, to be conceived; to graduate; to fit in; to be fit, to adapt', *synnytteä* 'give birth; fit, make fit' | *ly sündüdä* 'to fit' | *ve sündüdä* 'born', *sündütädä* 'give birth' | *va süntüä* 'to be born, to

happen', *süntü* 'birth, origin' | vi *sündida* 'to be born, to be formed, to evolve; to happen', *sünnitada* 'give birth' | li *sindā, sündā* 'born', *sintā, süntā* 'give birth', *sindām, sündām* 'birth' [SSA 3 2000] < ***sünnüttämin*** (M) -*emin* J-Tsv. (Lu) *Сюнтяминень* Pal.2, g. -*ämizee* M -*emizee* Lu J [Grünberg 2013]

In the Pallas dictionary, there are some words doublets presented, having both reflexes of the Proto Balto-Finnic **ü*. For example, *Бю'ü* and *Бы'э* 'belt' [Pallas 1787], it should also be noted that no word that has the reflex **ü* > *ы* is the only one denoting that concept. These two factors allow us to confidently assert the presence of two languages or dialects in the Pallas dictionary, one of which systematically presents a reflex unique to the Balto-Finnic languages.

A similar change **ü* > *i* occurs only in the Livonian language:

Кю'льме 'cold' [Pallas 1787] ~ fin. ***kylmä***³ 'cold; icy, frozen; harsh, callous; dead, uninspired' | ly *külm(ü)* 'cold, frozen' | ve *külm* id. | va *tšülmä* 'cold' | vi *külm* 'cold' | li ***külma, küлма*** 'cold' [SSA 1 1992] < *tšülmä* Kett. Len. K L P M Kõ Ja Lu Li J I (S Ra Ko) -*me* Lu Li J I -*m* J-Tsv. *külmä* Ku *külm* ~ *külme* Kr *Чюльме* Tum. *Чюльмэ* Pal.1 K-reg.2 Ii-reg.1 *Кюльме* Pal.1, g. -*mää* P Lu Ra J [Grünberg 2013]

Ымбярустэ 'boundary' [Pallas 1787] ~ fin. ***ympäri*** 'around' *ympärillä, ympärille, ympäriinsä, yltympäriinsä, ympäräeseen, ympäräys, ympäristö, ympäröidä, ymmärtää* ~ *ümpäri* 'around', *ümpärüs* 'girth; own task(s)' | ka *ympäri* 'around', *ympäröijä(kseh)* 'surround, move around', *ympäristö, ympäräys, ympäräystä* 'environment, perimeter; birch bark snare' | ly *ümbär(i)* 'around; around, around' | ve *ümbri* 'id.; around', *ümbruz* 'girth' | va *ümpäritse* 'around', *ümmärkän* 'round' | vi *üंबर* 'around', *üंबरus* 'perimeter, environment' | li ***immär, ümmär, imbär*** 'around' [SSA 3 2000] < *ümpäri* K P M Lu Li Ra J (Ja) *ümpär* K-Ahl. L P M Kõ Ja Po Lu Ra J I Kr -*ä* Lu *ümpe/ri* M Kõ Lu Li Ra I -*r* M Kõ Lu J I Ku *ümpäriG I -riG I ümpe* Kr [Grünberg 2013]

Кыня 'feather' [Pallas 1787] ~ fin. ***kynä*** 'writing instrument; feather, its hollow central vein t. basal; trough, (Beer)Press, gutter; path/ Pen; Pen(keel); Trough, gutter', *kyniä* 'feather', *kynäillä* ~ ka *kynä* 'feather pen; feather pen; wing pen; writing pen; scythe, sickle bone; chute, chute, winepress', *kynie* 'pens, feathers' | ly *kühä* 'pen, feather' | vi *küna* 'trough, pool' | li ***kinä, künä*** 'small container made of birch bark'. [SSA 1 1992]

Since there are no other similar reflections of the proto Balto-Finnic **ü* in the daughter languages, we decided to check whether this reflex can have an areal origin.

The book [Wiedeman 1872] describes the probable geographical proximity of the Livonian and Courland Krevins with the Livonians. Also in the book [Wiedemann 1872] two cases of the change **ü* > *i* in the Krevin dialect are described.

tivi 'to' - fin. *Tywö* 'to'

schihen 'heart' - fin. *südän* 'heart'

³ The form in modern Finnish language and the corresponding form in Livonian language are in bold

The same change is represented in the Livonian language in the SSA dictionary.

The article [Ernits 1997] also describes a prayer in the Krevin dialect, in which Ernits E. noted the same correspondence of Finnish *y* with Krevin *i*.

tiwi 'to' - fin. *tüwi* 'to'

Conclusion

The Krevin dialect of the Votic language was not sufficiently studied before it was recognized as extinct. According to the materials that have come down to our days, we can distinguish the reflex **ü > i*, similar to the reflex **ü > ɨ* presented in the Pallas dictionary for the Votic language. Since there is no such reflex in any other dialect of the Votic language or another Balto-Finnic language, it can be concluded that Pallas' dictionary presented a development close to the Krevin dialect of the Votic language. It is necessary to further study other unique reflexes in the Chukhon dictionary of P.S. Pallas to answer the question of which languages or dialects, probably now extinct, formed its basis. So, we see that the dictionary of the Chukhon dictionary of P.S. Pallas is very valuable material for further research.

List of abbreviations:

J = Jõgõperä

Ja = Jarvikoistšülä

K = Kattila

Ke = Kerstova

Ki = Kikeritsa

Kõ = Kõrvõttula

L = Lempola

Li = Liivtšülä

Lu = Luuditsa

M = Mati

Mu = Muukkova

P = Pummala

Pi = Pihlaala

Po = Pontizõõ

R = Rudja

Ra = Rajo

Sa = Savvokkala

U = Undova

V = Velikkä

I = Itšäpäivä

Ii = Iivanaisi

Kl = Kliimettina

Ko = Kozlova

Ma = Mahu

Ku = Kukkuzi

Fin – Finnish

Ka – Karelian

Ly – Ludian

Ve – Vepsian

Va – Votic

Vi – Estonian

Li – Livonian

Bibliography:

1. Saveliev A. V. "Reflection of dialect features in the old-written monuments of the Chuvash language of the XVIII century : based on the material of the Pallas Dictionary" : abstract of the dissertation of the Candidate of Philological Sciences : 10.02.02 Moscow, 2014.
2. Pallas P. S. Comparative dictionary of all languages and dialects. St. Petersburg, 1787.
3. Ariste P. A grammar of the Votic language. Bloomington, Bloomington, 1968.
4. Julia V. Normanskaja, Natalia A. Kosheliuk - Julia V. Normanskaja, Natalia A. Kosheliuk "the unpublished mansi dictionary of P. S. Pallas — an earlier unknown mansi dialect?" // Ural-Altai Studies. 2020. №1 (36) - 92-100
5. Suomen Sanojen Alkuperä 1, 1992
6. Suomen Sanojen Alkuperä 2, 1995
7. Suomen Sanojen Alkuperä 3, 2000
8. Grünberg S. Vadja keele sõnaraamat vaddaa tšeelee sõna-tširja, словарь водского языка Tallinn, 2013
9. Wiedemann F. I. About the origin and language of the extinct now courland Krevins Saint-Petersburg, 1872
10. Ernits E. Ein neuer rekonstruktionsversuch der Kreewinischen texte 1997 / Linguistica Uralica. 1997. №3 - 181-192
11. **Ahl** = A. Ahlqvist, Wotisk Grammatik jemte språkprof och ordförteckning, Helsingforsiae MDCCCLVI (Acta Societatis Scientiarum Fennicae. Tomi qvinti) V. Salminen, Vatjalaiset runot, Helsinki 1928, lk. 720–732
12. **Al** = V. Alava, Vatjalaisia häätäpoja. Häälauluja ja itkuja, Helsingissä 1909 (Suomi IV7)
13. **Ar** = P. Ariste, Vadja keele grammatika, Tartu 1948 (Nõukogude soome-ugri teadused, 9), P. Ariste, A grammar of the Votic Language, Bloomington – The Hague 1968 (Indiana University Publications. Uralic and Altaic Series, Vol. 68)

14. **Bor** = V. Salminen, *Vatjalaiset runot*, Helsinki 1928, lk. 739–746
15. **Eur** = S. Haltsonen, *Runetki Inkeriin v. 1853. Lisätietoja D. E. D. Euro-paeuksen runonkeruun historiaan*, Helsinki 1957 (Suomi, 107:4)
16. **Gro** = V. Salminen, *Vatjalaiset runot*, Helsinki 1928, lk. 733–738
17. **Kett** = L. Kettunen, *Vatjan kielen äännehistoria*, Helsinki 1915 (Eripainos aikakauskirjasta „Suomi“), L. Kettunen, *Suomen sanoista lukea, laaja ja lavia*. – Virittäjä, 1915, lk. 99–101, L. Kettunen, *Passiivin tunnuksesta*. – 4 Virittäjä, 1915, lk. 107–112, L. Kettunen, *Vatjan kielen äännehistoria. Toinen, uudistettu painos*, Helsinki 1930 (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia, 185. osa) L. Kettunen, *Suomen heimon kirja kouluille ja kodeille, I. Suomalaisista ja suomen suku kansoista, II. Matkamuiستelmia*, Porvoo 1931 L. Kettunen, *Suomen lähisukukielten luonteenomaiset piirteet*, Helsinki 1960 (Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia, 119) V. Salminen, *Vatjalaiset runot*, Helsinki 1928, lk. 776–780
18. **Len** = Я. Я. Ленсу, *Материалы по говорам воды, Ленинград 1930 (Труды комиссии по изучению племенного состава населения СССР и сопредельных стран, 16. Западно-финский сборник)*
19. **Lön** = S. Haltsonen, *Lönnotin keräämät vatjalaiset itkut*. – Virittäjä, 1958, lk. 183–189
20. **Must** = V. Salminen, *Vatjalaiset runot*, Helsinki 1928, lk. 686–719 O. A. F. Mustonen, *Muistiinpanoja Vatjan kielestä*. – Virittäjä, I. Kieli- ja kansatieteellisiä lehtiä. Toimittanut Kotikielen Seura, Porvoossa, 1883, lk. 144–188 V. Salminen, *Vatjalaiset runot*, Helsinki 1928, lk. 747
21. **Mäg** = Julius Mägiste, *Woten erzählen. Wotische Sprachproben*, Helsinki 1959
22. **Pal 1, Pal 2** = П. С. Паллас, *Сравнительные словари всех языков и наречий, собранных десницею всевысочайшей особы. Отделение первое, содержащее в себе европейские и азиатские языки. Часть первая, СПб. 1787; Часть вторая, СПб. 1789*
23. **Por** = H[eikki] O[jansuu], *Henrik Gabriel Porthanin vatjalaisharrastukset*. – Virittäjä, 1906, lk. 1–4
24. **Reg** = A. Reguly, *Vatjalaismuistiinpanot (Aufzeichnungen über die Woten) 1841. Julkaissut Sulo Haltsonen – Suomalais-ugrilaisen Seuran Aikakauskirja, 603, 1958*
25. **Reg 1, reg 2** = P. Ariste, *Two Old Vocabularies of the Votic Language*. [Реестр слов переведенных на Чудской язык, коим говорят Санктпетербургской Губернии в Ораниенбаумском уезде, в некоторых селениях близ Копорья лежащих принадлежащих Графу Разумовскому, а между прочим в деревне Иванской; Реестр слов переведенных на Чудской язык, коим говорят в Ямбургском Уезде в Котельной мызе, принадлежащей Полковнику, Албрехту, и в других селах близ ее лежащих] – *Õpetatud Eesti Seltsi Aastaraamat, 1935, Tartu 1937, lk 1–40*

26. **Ränk** = G. Ränk, *Vatjalaiset*, Helsinki 1960 (Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia, 267)
27. **Salm1** = V. Salminen, *Vatjalaiset runot*, Helsinki 1928 (Eripainos „Suomen kansan vanhoista runoista”, IV3), lk. 772–775
28. **Salm2** = K. Salminen, *Inkeröisten ja vatjalaisten hurstutvaate*. – Kalevalaseuran Vuosikirja, 13, Porvoo – Helsinki 1933, lk. 247–275
29. **Set** = E. N. Setälän *vatjalaismuistiinpanot*. Painokuntoon toimittaneet ja julkaisseet Lauri Posti ja Seppo Suhonen. – *Memoria saecularis E. N. Setälä 27. II 1964* (Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia, 135), lk. I – VIII, 1–93 E. N. Setälä, *Yhteissuomalainen äännehistoria*, I ja II vihko, Helsingissä 1899
30. **Sj** = V. Salminen, *Vatjalaiset runot*, Helsinki 1928, lk. 674–675
31. **Tsv** = D. Tsvetkovi *sedelkogu* (1920-ndaist aastaist)
32. **Tum** = E. Öpik, *Vadjalastest ja isuritest XVIII sajandi lõpul*. *Etnograafilisi ja lingvistilisi materjale Fjodor Tumanski Peterburi kubermangu kirjel- duses*. [Опыт повествования ... Сочинил Феодор Туманский 1789– 1790], Tallinn 1970, lk. 166–189
33. **Vilb** = G. Vilbaste *sedelkogu*